

Tošenovský, Ludvík

**[Gorskij, Dmitrij Pavlovič. Problemy obščej metodologii nauk i dialektičeskoj logiki]**

*Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. B, Řada filozofická.* 1968, vol. 17, iss. B15, pp. 138-

Stable URL (handle):

<https://hdl.handle.net/11222.digilib/106814>

Access Date: 22. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

---





*D. P. Gorskij: Problemy obščej metodologii nauk i dialektičeskoj logiky; Mysl, Moskva 1966, 376 str.* — Autor věnoval tuto knihu „své učitelce a přítelkyni“ S. A. Janovské. V úvodu se mimo jiné zdůrazňuje, že práce analyzuje ty problémy obecné metodologie, které se vztahují k dialektické logice. Dialektická logika se pak pojímá velmi široce jako věda o formování, změnách a vývoji našich poznatků (pojmu, zákonů, hypotéz, vědeckých teorií), o logických prostředcích i metodách při tom používaných a o způsobech prověrky našich poznatků (str. 6). V souladu s tím se v prvních třech kapitolách rozebírají prostředky a metody odrážení (otobrazeniija) skutečnosti ve vědeckém poznání, proces odrážení pohybu (změny) a problém rozporů ve vztahu k obtížím s odrážením pohybu. Další dvě kapitoly autor věnoval problematice pojmovného procesu, vývoji pojmů a vědeckých teorií. Obsáhlá závěrečná kapitola nadepsaná Pravda a společenská praxe kromě tradičních problémů (zčásti analyzovaných netradičně) řeší otázku vztahu mezi exaktním a nepřesným věděním v exaktních vědách.

*Ludvík Tošenovský*

*J. L. Austin: Philosophical Papers; vydali J. O. Urmson a G. J. Warnock, Oxford University Press, 1966 (třetí vydání; první vyšlo v roce 1961, druhé v roce 1962), 242 str.* — Posmrtné vydání souboru prací oxfordského profesora filosofie (etiky), který zemřel v roce 1960. První studie je rozbořem otázky, zda existují apriorní pojmy. Odpovídá se na ni v podstatě negativně z pozic sémantickofilosofických, které jsou charakteristické i pro ostatní studie, zvláště pro druhou, v níž autor zkoumá 17 výrazů, v nichž se vyskytuje pojem „význam slova“. Další práce souboru analyzuje cesty, jimiž se dovídáme o myšlenkách jiných lidí. Také čtvrtá studie nadepsaná „Pravda“ pojednává o obsahu běžných hovorových obrátů, v nichž se vyskytují slova „pravda“, „pravdivý“ apod. Obdobně v další studii se autor zamýšlí nad otázkou, co to znamená, že něčí informace neodpovídá faktům (nadepisuje ji „Unfair to Facts“). Následující práce rozebírají význam obrátů, jimiž žádáme o prominutí (jimiž se omlouváme), vět, v nichž konstatujeme, že můžeme nebo bychom něco mohli, jestliže . . . , a problém, jak hovořit (analyzují se jen některé jednoduché způsoby). Soubor uzavírá rozbor různých významů pretendování (předstírání, ucházení se o něco) a otázky prováděcích operativních výpovědí, u nichž v podstatě nepřichází v úvahu otázka jejich pravdivosti.

*Ludvík Tošenovský*